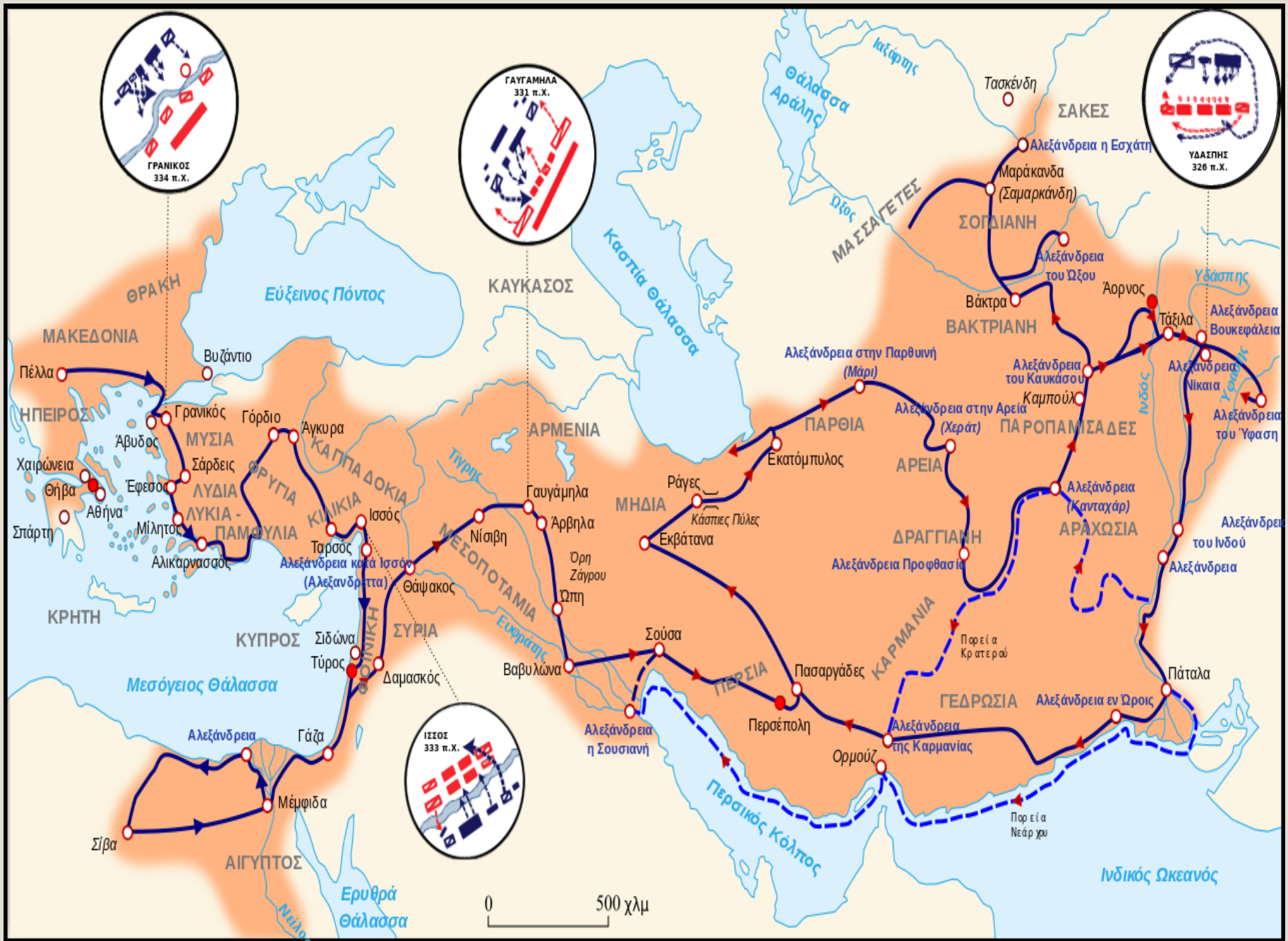

Μέγας Αλέξανδρος

https://www.youtube.com/watch?v=BpkZOorCq_E

Πέλλα

Χαϊρώνεια
Θήβα
Αθήνα
Σπάρτη

Εύξεινος Πόντος

Μυσία
Λυδία
Λυκία - Παμφυλία

Μεσόγειος Θάλασσα

Αλεξάνδρεια
Μέμφιδα
Αίγυπτος

ΚΑΥΚΑΣΟΣ

Αρμενία
Μηδία

Βαβυλώνα

Αλεξάνδρεια η Σουσιανή

Κασπία Θάλασσα

Μηδία

Περσικός Κόλπος

Περσικός Κόλπος

ΜΑΣΣΑΓΕΤΕΣ

Παρθία

Δραγίανη

Καρμανία

Αλεξάνδρεια της Καρμανίας

ΣΑΚΕΣ

Βακτριανή

Αρεια

Αραχωσία

Γεδρωσία

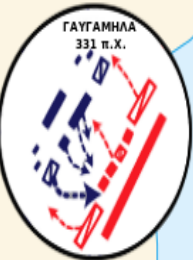
Αλεξάνδρεια εν Ώροις

ΥΔΑΣΠΗΣ 326 π.Χ.

ΓΡΑΝΙΚΟΣ 334 π.Χ.

ΓΑΥΓΑΜΗΛΑ 331 π.Χ.

ΙΣΣΟΣ 333 π.Χ.

0 500 χλμ

1) Η αυτοκρατορία του Αλεξάνδρου – τα εδάφη και η οργάνωσή της – βρισκόταν υπό συνεχή αλλαγή, όσο καιρό ζούσε ο ιδρυτής αυτής. Την ιδιότυπη, τριαδική, δομή του όφειλε το κράτος στην παράθεση **τριών, βασικά διαφορετικών, συνθετικών στοιχείων: τη μακεδονική βασιλεία, την ασιατική μοναρχία και την πανελλήνια συμμαχία.** Ο Αλέξανδρος συγκεκριμένα ήταν στη Μακεδονία κάτοχος της πατριαρχικής, στρατιωτικής βασιλείας, ως διάδοχος του βασιλέως Φιλίππου και σε σχέση προς τους εταίρους θα μπορούσε να θεωρηθεί ουσιαστικά ότι στεκόταν λίγο παραπάνω από έναν άρχοντα «πρώτον μεταξύ ίσων». Στην Ασία, ως κληρονόμος των Αχαιμενιδών, ήταν απόλυτος μονάρχης. Για τους Έλληνες της κυρίως Ελλάδας ήταν ο ηγεμών και «στρατηγός αυτοκράτωρ» του εκδικητικού πολέμου, που είχε κηρυχθεί στην Κόρινθο. **Ο Αλέξανδρος δεν προσπάθησε ποτέ να συγχωνεύσει μεταξύ τους τα τρία τούτα συνθετικά στοιχεία της εξουσίας του.** Η προσωπικότητά του ήταν εκείνη που εξασφάλιζε τη συνοχή της «αυτοκρατορίας» και ο μακεδονικός στρατός η δύναμη που είχε κατακτήσει την Ασία και κρατούσε σε υποταγή τους φιλελεύθερους Έλληνες.

Hermann Bengtson, *Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδος*, εκδόσεις ΜΕΛΙΣΣΑ, Αθήνα 1991, σελ.316

1) ὡς οἱ Ἕλληνες αὐτοκράτορα στρατηγὸν εἵλοντο (=εξέλεξαν) Φίλιππον, ὡς Φίλιππος μέλλων διαβαίνειν εἰς τὴν Ἀσίαν ἀνηρέθη (=δολοφονήθηκε)

ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ, βιβλίο 16

2) ... τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου παραγγείλαντος εἰς Κόρινθον ἀπαντᾶν τὰς τε πρεσβείας καὶ τοὺς συνέδρους, ἐπειδὴ συνῆλθον οἱ συνεδρεύειν εἰωθότες, διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις ἐπεικέσι χρησάμενος ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας ψηφίσασθαι στρατηγὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον καὶ συστρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας ὑπὲρ ὧν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήμαρτον.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ, βιβλίο 17, 3.9

3) Εἰς δὲ τὸν Ἴσθμὸν τῶν Ἑλλήνων συλλεγόντων καὶ ψηφισαμένων ἐπὶ Πέρσας μετ' Ἀλεξάνδρου στρατεύειν, ἡγεμῶν ἀνηγορεύθη.

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, *Βίος Ἀλεξάνδρου*, 14.1

Εξέλεξαν τον Φίλιππο «στρατηγό αυτοκράτορα»
(εαυτός + κράτος=εξουσία),
για να διαβεί στην Ασία

Μέσα από διάλογο, ο Αλέξανδρος έπεισε τους Έλληνες να
τον ψηφίσουν «στρατηγό αυτοκράτορα» της Ελλάδας
για να επιτεθεί εναντίον των Περσών,
επειδή οι Πέρσες είχαν κάνει πολλά κακά στους Έλληνες
(κατά τους Μηδικούς Πολέμους).
Αναγορεύτηκε «ηγεμών» επίσης.

Αν και ο Αλέξανδρος
είναι ο διάδοχος του Φιλίππου,
εντούτοις ζητά **ανανέωση της εντολής**
με τους **ίδιους όρους εντολής**
για να έχει τη **νομιμοποίηση** της εξουσίας
από τους Έλληνες και κατά το δίκαιο
(όχι μόνο **de facto** αλλά και **de iure**).

4) Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου καί οἱ Ἕλληνες

πλήν Λακεδαιμονίων

ἀπό τῶν βαρβάρων τῶν τήν Ἀσίαν κατοικούντων.

1. Γιατί ο Αλέξανδρος έστειλε δώρο 300 ασπίδες στον ναό της Αθηνάς στην Ακρόπολη των Αθηνών;

Γιατί οι Πέρσες είχαν καταστρέψει την Ακρόπολη των Αθηνών 2 φορές και τώρα έπρεπε να ανοικοδομηθεί και για να δείξει ότι παραμένει συνεπής στον στόχο της αποστολής του, να τιμωρήσει και να εκδικηθεί δηλαδή τους Πέρσες εκ μέρους όλων των Ελλήνων.

2. Γιατί στην επιγραφή αυτή δεν αναφέρει τους Μακεδόνες;

Δεν αναφέρει τους Μακεδόνες, για να μην τους διαχωρίσει από τους υπόλοιπους Έλληνες. Δείχνει τον πανελλήνιο χαρακτήρα της εκστρατείας. Επίσης, ως βασιλεύς μόνο των Μακεδόνων και όχι όλων των Ελλήνων, δε θέλει να θίξει πολιτικά τους δημοκρατικούς Αθηναίους και άλλες πόλεις.

5) Οἱ δὲ σύνοεδροι τῶν Ἑλλήνων ἐψηφίσαντο πέμπσαι πρέσβεις πεντεκαίδεκα στέφανον φέροντας χρυσοῦν παρὰ τῆς Ἑλλάδος ἀριστεῖον Ἀλεξάνδρῳ καὶ συνησθησομένους τῇ κατὰ Κιλικίαν νίκη.

ΔΙΟΔΩΡΟΣ ΣΙΚΕΛΙΩΤΗΣ, βιβλίο 17, 48. 6

• Πώς αντέδρασαν οι Έλληνες για την πρώτη νίκη του Αλέξανδρου στον Γρανικό ποταμό το 334 π.Χ. εναντίον των Περσών και γιατί;

Αναγνώρισαν τη σπουδαιότητα της νίκης του και του έστειλαν 15 χρυσά στεφάνια για να τον τιμήσουν ως τον άριστον.

6) Διέταξε παντού [στις ελληνικές πόλεις της Μ.Ασίας] την ανατροπή των ολιγαρχιών και την εγκαθίδρυση δημοκρατιών, κάθε πόλη να επαναφέρει και να διοικείται από τους δικούς της νόμους και να πάψει να πληρώνει τους φόρους που ως τότε πλήρωναν στους Πέρσες.

**ΑΡΡΙΑΝΟΣ, Αλεξάνδρου Ανάβασις, 1.18.2
(μτφρ.)**

Πώς συμπεριφέρθηκε στις ελληνικές πόλεις της Μ.Ασίας και ποια ανταπόκριση πιστεύετε πως είχε ο Αλέξανδρος από τις πόλεις αυτές; Ο Αλέξανδρος ελευθέρωσε τις ελληνικές πόλεις, αποδίδοντάς τους το πολίτευμα της επιλογής τους και απαλλάσσοντάς τους από την καταβολή φόρου.

Έστω τυπικά αποδίδει τα 3 χαρακτηριστικά της πόλης-κράτους: ελευθερία – αυτονομία (πολίτευμα) – αυτάρκεια (οικονομική ανεξαρτησία).

Οι ελληνικές πόλεις της Μ.Ασίας θα τον δεχτούν ως ελευθερωτή και ως σωτήρα.

*Να συντάξετε και να
παρουσιάσετε στην ολομέλεια της
τάξης μια παράγραφο για τη
στάση του Μεγάλου Αλεξάνδρου
προς τους Έλληνες,
τόσο της κυρίως Ελλάδας
όσο και της Μ.Ασίας.*

7) Καθώς ο βασιλεύς πατούσε την ασιατική ήπειρο, πέταξε από το πλοίο το ακόντιό του στη γη. Με τον τρόπο αυτό έδειχνε συμβολικά ότι έπαιρνε την κυριότητα της νέας ηπείρου. Με την επίσκεψη της ιερής τοποθεσίας του Ιλίου (=Τροίας) έβαλε να στεφανώσουν τον τάφο του Αχιλλέως και πρόσφερε εξιλαστήρια θυσία στον Πρίαμο, ως νέος Αχιλλεύς.

HERMANN BENGTON, Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδος,
εκδόσεις ΜΕΛΙΣΣΑ, Αθήνα 1991², σελ.304

Με βάση την πιο πάνω πηγή να εξηγήσετε τον όρο «δορύκτητος γη».

Γη που κατακτήθηκε με το δόρυ (=το ακόντιο)

→ το «δίκαιο του πολέμου»

**8) Οἱ ὑμέτεροι (=οἱ δικοί σας) πρόγονοι
ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν
ἄλλην (=τὴν υπόλοιπη) Ἑλλάδα
κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς.
Ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν
κατασταθεὶς
καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας
διέβην ἐς Ἀσίαν.**

**ΑΡΡΙΑΝΟΣ, Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις
2.14.4**

Ποιος μιλά στην πηγή αυτή και σε ποιον απευθύνεται; Από πού το συμπεραίνετε;

Μιλά ο Αλέξανδρος προς τον Δαρείο. Αυτό συνάγεται από την αναφορά ότι *κατέστη ηγεμών των Ελλήνων* και *ήθελε να τιμωρήσει τους Πέρσες*. Απευθύνεται στον Δαρείο, υπενθυμίζοντας τους Περσικούς πολέμους και τα δεινά που προκάλεσαν στους Έλληνες οι παλαιότεροι Πέρσες, πρόγονοι του Δαρείου.

Πώς δικαιολογεί ο Αλέξανδρος στον Μέγα Βασιλέα Δαρείο την επίθεσή του στην Ασία;

Παρουσιάζει την επίθεσή του ως τιμωρία των Περσών για τα δεινά που προκάλεσαν στους Μακεδόνες και τους υπόλοιπους Έλληνες κατά τη διάρκεια των Περσικών Πολέμων, αφού τονίσει ότι εγκαταστάθηκε ηγεμών των Ελλήνων.

Είναι συνεπής προς τις υποχρεώσεις που ανέλαβε έναντι των υπόλοιπων Ελλήνων (εκτός των Σπαρτιατών);

Ναι, αφού αυτός ήταν ο διακηρυγμένος στόχος της πανελληνίας εκστρατείας εναντίον των Περσών στην Ασία.

Εξακολουθεί να τον ενδιαφέρει η νομιμοποίηση της όποιας νίκης – ή στη συνέχεια - κατάκτησής του.

9) Όταν πέρασε στο Γόρδιο, την αρχαία μητρόπολη του θρυλικού βασιλείου του Μίδα, λέγεται ότι έκοψε με το σπαθί τον δεμένο στον ζυγό ενός αρχαίου άρματος άλυτο κόμπο, δίνοντας αυτή την απάντηση σ' ένα χρησμό που υποσχόταν σε όποιον έλυne τον γόρδιο δεσμό την κυριαρχία στην Ασία.

H-J.GEHRKE, Ιστορία του Ελληνιστικού Κόσμου,
Άγγ.Χανιώτης (μτφρ.), Κων. Μπουραζέλης (εποπτεία), εκδόσεις ΜΙΕΤ,
Αθήνα 2000, σελ.35

- Με βάση την πιο πάνω πηγή αλλά και τον χάρτη να εξηγήσετε γιατί παρέκκλινε από την πορεία του προς το κέντρο της περσικής αυτοκρατορίας για να πάει στο Γόρδιο;

Για να λύσει τον γόρδιο δεσμό, αφού σύμφωνα με τον χρησμό αυτός που θα τα κατάφερνε θα γινόταν κυρίαρχος της Ασίας.

Πιθανόν να το έκανε και για να ελέγξει και το εσωτερικό της Μ. Ασίας.

- Ποιο στοιχείο του χαρακτήρα του ή και της πολιτικής του φαίνεται μέσα από τη λύση του γόρδιου δεσμού;

Φαίνεται ότι δίνει πολύ μεγάλη σημασία στο μυθολογικό και ιδεολογικό υπόβαθρο για τη νομιμοποίηση της εξουσίας του, αλλά φαίνεται και η αποφασιστικότητα του χαρακτήρα του αφού «ό,τι δε λύνεται, κόβεται!».

10) Ο Αλέξανδρος μετά την μάχη του Γρανικού διεκήρυξε εμπράκτως την απόφασή του να κερδίσει τον πόλεμο μέσω της συμφιλίωσης με το κατακτημένο στοιχείο. Ο στρατιωτικός του σκοπός ήταν να ηττηθούν τα περσικά στρατεύματα, αλλά ο πολιτικός του σκοπός ήταν να κερδίσει τους πληθυσμούς της περσικής αυτοκρατορίας και ιδιαιτέρως τους Πέρσες. Στη θέση του Πέρση Αρσίτη, σατράπη της Ελλησπόντιας Φρυγίας έβαλε τον Μακεδόνα στρατηγό Κάλα, αποδίδοντάς του τον τίτλο του σατράπη, δείχνοντας έτσι στο τοπικό στοιχείο ότι δεν ήταν διατεθειμένος να αλλάξει τα τοπικά και πατροπαράδοτα συστήματα τοπικής διακυβέρνησης. Ανάμεσα σ' αυτά που φρόντισε να μείνουν ακριβώς ίδια όπως και πριν, ήταν και οι φόροι που κατεβάλλοντο προς τους Πέρσες, τους οποίους τώρα συγκέντρωνε ο Κάλας για λογαριασμό του Αλεξάνδρου.

J.F.C. FULLER, *The Generalship of Alexander the Great*, Wordsworth Editions, 1998, σελ. 286

• Πώς συμπεριφέρθηκε στους κατακτημένους λαούς ο Αλέξανδρος και γιατί; Πώς κρίνετε την πολιτική αυτή;

Επιθυμούσε τη συμφιλίωση και την ειρήνη με τους κατακτημένους λαούς. Ήθελε να τους δείξει ότι σέβεται τις παραδόσεις τους.

Δεν άλλαξε το σύστημα των σατραπειών, αλλά εγκατέστησε δικούς του ανθρώπους στο αξίωμα του σατράπη και συνέχισε να συγκεντρώνει φόρους.

Έξυπνη πολιτική, που θα μπορούσε να προσφέρει σταθερότητα και διάρκεια στο κράτος του Αλεξάνδρου.

11) Ο Αλέξανδρος δε δέχεται τις προτάσεις του Δαρείου μέσα από διπλωματικές επιστολές

Ενώ ο Αλέξανδρος ήταν ακόμη απασχολημένος με την πολιορκία της Τύρου, έφτασαν πρεσβευτές από τον Δαρείο και του ανήγγειλαν ότι ο Πέρσης βασιλιάς ήταν πρόθυμος να του δώσει 10.000 τάλαντα για τη μητέρα, τη σύζυγο και τα παιδιά του [που είχαν αιχμαλωτιστεί στη μάχη της Ισσού] και συμφωνούσε να ανήκει στον Αλέξανδρο όλη η χώρα που βρισκόταν ανάμεσα στον Ευφράτη και στην ελληνική θάλασσα [Αιγαίο]. Πρότεινε ακόμη ο Δαρείος να παντρευτεί ο Αλέξανδρος την κόρη του και να είναι φίλος και σύμμαχός του. Όταν αυτά τα νέα ανακοινώθηκαν στη συγκέντρωση των εταίρων, λένε ότι ο Παρμενίων [ένας από τους πιο αξιόλογους στρατηγούς του μακεδονικού στρατού] είπε πως αν αυτός ήταν ο Αλέξανδρος θα σταματούσε τον πόλεμο ικανοποιημένος και δε θα διακινδύνευε να προχωρήσει περισσότερο. Τότε ο Αλέξανδρος του απάντησε ότι, αν αυτός ήταν Παρμενίωνας, έτσι θα έκανε, αφού όμως είναι Αλέξανδρος θα απαντήσει διαφορετικά. Είπε λοιπόν πως δεν έχει ανάγκη από τα χρήματα του Δαρείου, ούτε δέχεται ένα μέρος της χώρας αλλά τη θέλει ολόκληρη. Κι αν ήθελε να παντρευτεί την κόρη του, μπορούσε να το κάνει και χωρίς να του την δώσει εκείνος. Έστειλε ακόμη μήνυμα στον Δαρείο να έρθει εκείνος σ' αυτόν και να τον ονομάζει «βασιλιά της Ασίας», αν ήθελε να τον μεταχειριστεί με φιλανθρωπία.

ΑΡΡΙΑΝΟΣ, *Αλεξάνδρου Ανάβασις*, Β 25, 1-3

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ, *Αλέξανδρος* 29, 4

1. Πώς σας φαίνονται οι προτάσεις του Δαρείου για συνθηκολόγηση ειρήνης;

Με τον Αλέξανδρο αντίπαλο και την οικογένειά του αιχμάλωτη του εχθρού του αναγκάζεται να παραχωρήσει αρκετά από τα εδάφη του, μεγάλο χρηματικό ποσό, καθώς επίσης και συμμαχία που θα δενόταν με γάμο ανάμεσα στον Αλέξανδρο και την κόρη του Δαρείου. Είναι μια καλή συμφωνία, σύμφωνα με τον σκοπό της πανελληνίας εκστρατείας, γι' αυτό και ο Παρμενίων είχε συμβουλεύσει τον Αλέξανδρο να δεχτεί.

1. Γιατί ο Αλέξανδρος αρνήθηκε; Ποια σχέδιά του διακρίνετε μέσα από την αρνητική του απάντηση προς τον Δαρείο;

Ο Αλέξανδρος αρνήθηκε διότι θεωρούσε ότι θα έπρεπε να εξοντώσει τον Πέρση βασιλιά και να τον διαδεχτεί στον θρόνο των Αχαιμενιδών. Ένιωθε πως μπορούσε να κατακτήσει το τεράστιο κράτος του Δαρείου και δε θα διαπραγματευόταν την παράδοσή του.

Να παρουσιάσετε το πιο πάνω περιστατικό με υπόδυση ρόλων (Μ. Αλέξανδρος, Δαρείος, Παρμενίων).

